

ZEELAND 2050 BOUWEN AAN DE DELTA VAN DE TOEKOMST

Startdocument april 2025

ZEELAND .COM
DELTA VAN DE TOEKOMST

INHOUDSOPGAVE

- 1 KIJKEND NAAR ZEELAND...
- 2 ...ZIJN ER MEER ZEEUWEN NODIG...
- 3 ...OM TE BOUWEN AAN DE DELTA VAN DE TOEKOMST...
- 4 ...DE TOEKOMST DIE MORGEN BEGINT!
- 5 AAN DE SLAG

Welkom in Zeeland, met zijn landschap van water, natuur en dijken. Met kilometers strand en kust. Met rust en ruimte, een groene leefomgeving en vrijheid. Eindeloze akkers, authentieke steden en dorpen, op de basis van een rijk verleden. Met recreatiemogelijkheden, cultuur en gastronomie die een grote aantrekkingskracht hebben op de Zeeuwen zelf en de bezoekers van de provincie. Zeeland is een fijn thuis. Een plek waar we samen gezond willen leven, opgroeien, opvoeden en oud worden. Dat is het Zeeland dat we koesteren.

Welkom in Zeeland, waar de sleutels liggen voor de uitdagingen van de toekomst. Waar we de groene krachtbron voor Nederland kunnen zijn. Waar we voorop kunnen lopen in innovatieve landbouw, voor zowel voedsel als grondstoffen voor industrie en zelfs duurzame bouwmaterialen. Waar de kansen liggen om Nederland minder afhankelijk te maken van energie of industrie uit het buitenland. Waar we kunnen laten zien dat natuur, landbouw en verstedelijking niet strijdig zijn, maar hand in hand gaan. Waar we het voorbeeld kunnen zijn voor veilig leven met water. Waar we hét unieke kenniscentrum kunnen zijn waar theorie en praktijk aan elkaar gekoppeld worden, op het gebied van water, landbouw, energie: ons DNA. Waar we een inspiratie voor (delta)regio's in de wereld kunnen zijn. **Dat is het Zeeland dat een sleutelrol kan spelen in het Nederland van 2050.**

Die twee lijnen hebben elkaar nodig. Want er zijn veel kansen, maar ook zorgen. We zien een spiraal van verschraving: Zeeland blijft niet het Zeeland dat we koesteren als we die niet keren. En Nederland mist enorme kansen als Zeeland zijn rol niet goed kan spelen. Alleen samen, vanuit de verbinding van die twee invalshoeken, kunnen we bouwen aan een duurzame en welvarende Delta van de toekomst.

1 KIJKEND NAAR ZEELAND...

De wereld is turbulent. Zekerheden die decennia gegolden hebben, blijken vrijwel van de ene op de andere dag weg te kunnen vallen. Europa – en Nederland – is voor de toekomst meer op zichzelf aangewezen.

Strategische autonomie wordt daardoor steeds belangrijker voor Nederland. Het is een nationaal belang dat we minder afhankelijk worden van energie en (maak)industrie uit het buitenland, en dat we onafhankelijk blijven van voedsel uit het buitenland. Dat we in Nederland nieuwe marineschepen kunnen bouwen. Precies dat zijn de sterktes en het potentieel van Zeeland. Voor meer Nederlandse strategische autonomie is Zeeland onmisbaar. Dat belang wordt door onszelf – als Zeeland – onderschat, maar is ook landelijk lang onder de radar gebleven. En waar de Randstad overvol is en alles steeds onbereikbaar en onbetaalbaar wordt, is er in Zeeland nog ruimte voor groei.

Die groei in inwoners – het versterken van de beroepsbevolking en het vasthouden en aantrekken van jongeren – is ook nodig. Om te beginnen voor onszelf. Als we niets doen zal de beroepsbevolking in de komende 25 jaar fors afnemen, in de orde van enkele tienduizenden personen. Jongeren die buiten Zeeland gaan studeren komen maar in beperkte mate terug. Om andere mensen aan te trekken zullen in elk geval de basisvoorzieningen op orde moeten zijn. Die staan nu al onder druk. Er zijn nu al te weinig mensen om de supermarkt in het dorp overeind te houden. Te weinig leerlingen voor de basis- en middelbare scholen; te weinig onderwijzend personeel. Hetzelfde verhaal is van toepassing in de zorg: ook daar speelt een tekort aan personeel: dat zijn er nu al duizenden, en de tekorten nemen alleen maar toe. Te weinig mensen om mantelzorgers te vinden en besturen van verenigingen te vullen. Maar met het verdwijnen van het café, de kerk, de school en de winkel verdwijnen ook de plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten, terwijl die ontmoetingen de basis van leefgemeenschappen zijn.

1

Ook al investeren we al heel lang in economische versterking, met investeringsprogramma's en Regio Deals, dan nog zien we dat we worden ingehaald door het tempo van maatschappelijke en demografische ontwikkelingen: schaalvergroting, individualisering, ontgroening en vergrijzing. Als er niets verandert blijft het Zeeland dat we koesteren niet in stand. Dan gaat het proces door, van verdere afbrokkeling van voorzieningen in zorg en onderwijs, van ontmoetingsplaatsen, van sociale verbanden en leefgemeenschappen. Van Zeeland. Het enige duurzame antwoord daarop is meer inwoners.

Groei in inwoners is noodzakelijk. Niet als doel op zich, maar als middel. Om het Zeeland te blijven dat we willen zijn. Om een welvarend en duurzaam Zeeland te realiseren voor de generaties na ons. En om de rol te kunnen spelen waar Nederland Zeeland voor nodig heeft.

2 ...ZIJN ER MEER ZEEUWEN NODIG...

Hoe verleiden we mensen om zich in Zeeland te vestigen? Dat zit in een wisselwerking van tal van factoren. Is er werk? Zijn er woningen – en zijn die betaalbaar en staan ze in een prettige omgeving? Kun je er komen? Is er een school voor je kinderen? Is er een huisarts en een ziekenhuis? Is er verder nog iets te beleven, aan winkels of uitgaan, naast rust en ruimte? En vertellen we dat ook genoeg?

In het samenspel tussen al deze factoren schuilt het begin van een omslag. Zorgen dat er een duurzame basis in stand blijft, en daarop verder bouwen. Ervoor zorgen dat er redenen én mogelijkheden zijn om je juist in Zeeland te kunnen én te willen vestigen – of daar te blijven..

Op basis van alle gesprekken die we gevoerd hebben zien we in Zeeland drie speerpunten, drie samenwerkende magneten, die passen in het DNA van Zeeland en die samen een spiraal van versterking op gang brengen: groene krachtbron van Nederland, hotspot voor talent en vitale kernen, ondersteund door aantrekkelijk stedelijk gebied.

GROENE KRACHTBRON VAN NEDERLAND – GREEN ENERGY PORT

Zeeland heeft een uitstekende basis in industrie, met de derde haven van Europa en de daaraan gerelateerde innovatieve bedrijven. Deze basis kan nog verder worden versterkt op energiegebied. De energie van Wind op Zee komt hier aan land. Zeeland heeft al de meeste waterstofprojecten in de planning. Die positie kan nog verder worden uitgebouwd met kernenergie: reactoren, Small Modular Reactors of beide. Kernenergie biedt Zeeland een unieke koploperpositie: om krachtbron voor Nederland te zijn, maar ook om een toonaangevend klimaatneutraal en circulair havengebied te zijn. De bedrijven in de Vlaams-Nederlandse Kanaalzone, in de samenwerking Smart Delta Resources, willen en kunnen daarin investeren, maar hebben duurzame energie (én goed opgeleide werknemers) nodig. Als we die leveren zal dat ook nieuwe, innovatieve bedrijven aantrekken. De Kanaalzone is een van de weinige plekken in Nederland – en Noordwest Europa – waar dat nog kan. Daarmee kan Zeeland zich profileren als dé plek voor klimaatbestendige en circulaire industrie en dé krachtbron van Nederland.

ZEEUWS TALENT – DÉ HOTSPOT VOOR VERNIEUWEND ONDERWIJS EN ONDERZOEK

De koploperspositie in kernenergie vraagt dat we daar ook mensen voor opleiden, in de breedte van het ontwerpen en bedienen van installaties tot aan nieuwe oplossingen voor kernafval, voor energieopslag en de energie van de toekomst.

Dat sluit naadloos aan op de werkwijze van het Delta Climate Centre. We hebben in Zeeland een begin gemaakt met een nieuw en landelijk uniek onderwijs- en onderzoeksconcept. Een wisselwerking tussen onderzoek en onderwijs in de hele waaier van de praktische benadering van het mbo, de toegepaste wetenschap van het hbo tot en met wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Nieuwe vondsten kunnen direct in de praktijk gebracht worden. Praktische vraagstukken kunnen weer teruggelegd worden voor verder onderzoek. En Zeeland heeft ook de ruimte voor praktijkexperimenten.

Het verder uitbouwen van dat concept, binnen het DNA van Zeeland, zien we als een van de belangrijkste voorwaarden om aantrekkelijk te worden als vestigingsregio. Kennis is immers een uitstekende voorspeller van economische ontwikkeling. Via samenwerking met nog meer kennisinstellingen (zoals bijvoorbeeld Delft, Gent of andere kennisinstellingen) kunnen we dat concept versterken, en uitbouwen. Op alle facetten van energie, inclusief opslag, omzettingen en nucleaire energie. In de wisselwerking van landbouw en procesindustrie of als het gaat om kustbescherming. Zo kan een nieuw integraal kennis- en opleidingsinstituut van allure ontstaan, met samenhang van praktijk tot proefschrift, op alle terreinen waar Zeeland sterk in is. Een instituut dat internationaal de toegespitste kennis bijeenbrengt voor de specifieke vraagstukken van Zeeland en de Zeeuwse bedrijven.

Volwaardig samenhangend onderwijs, inclusief het academische niveau, is nodig om Zeeland echt toekomstbestendig te maken. Dat zorgt voor de werknemers die nodig zijn voor de grote bedrijven in de green energy port. Dat zorgt er ook voor dat succesvolle start-ups hier het personeel kunnen vinden dat ze nodig hebben. Nu is het ontbreken van een universiteit voor onze talentvolle jongeren de belangrijkste reden voor vertrek uit Zeeland. Een Zeeuws topinstituut zal juist een magneet zijn voor talent en een motor van innovatie.

VITALE KERNEN, GROENE NETWERKSTAD

Meer inwoners betekent ook meer woonruimte. Het past niet bij het karakter van Zeeland om die te bouwen in één echt grote stad met heel veel inwoners. Maar wanneer de huidige steden flink groeien in inwonertal en samenwerken als één geheel, ontstaat wél de massa om grootstedelijke voorzieningen en functies aan te bieden. Zo'n "netwerkstad" telt landelijk mee; dat rechtvaardigt ook voorzieningen zoals sterk hoger onderwijs. Een netwerkstad die uitstekend verbonden is met de grote steden net buiten Zeeland, met genoeg massa om tegenwicht te bieden aan de trekkracht van die steden. Die een scala aan functies biedt: een breed cultureel aanbod in theaters en bioscopen, hoger onderwijs, ziekenhuizen, afwisselend winkelaanbod, speciaalzaken en bijzondere eetgelegenheden. Daarmee worden we aantrekkelijk voor díe nieuwe werknemers en de studenten die de levendigheid, de city vibe zoeken. Maar dan zó, dat we wel de stedelijke functies hebben, zonder de nadelen zoals hittestress en verlies van de menselijke maat, die we associëren met echt grote steden. Juist een stedelijk gebied dat uitnodigt om naar buiten te gaan, te ontmoeten, te spelen en bewegen.

Ook de kernen en dorpen in de rest van Zeeland moeten groeien, door huizen te bouwen voor de eigen jeugd, maar ook andere mensen. Nieuwe Zeeuwen die wel graag wat rustiger wonen, maar toch ook die functies van een stad onder handbereik willen hebben. Dan woon je ook met meer plezier in een kern of dorp. Met die groei van de kernen zorgen we er ook voor dat de voorzieningen, de plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten, zoveel mogelijk in stand blijven. Of zelfs dat er weer een café of bakker terugkomt.

Zo wordt Zeeland de regio waar je wilt wonen: levendig én groen.

De krachtbron van Nederland, de hotspot voor talent, een bloeiende netwerkstad die verbonden is met steden om ons heen, in een regio waar je levendig en groen woont: in die samenhang begint de spiraal van versterking.

3 ...OM TE BOUWEN AAN DE DELTA VAN DE TOEKOMST...

Net zoals een spiraal van verschraling zich door allerlei beleidsvelden heen beweegt, geldt dat ook voor een spiraal van versterking. Het verschil is dat een spiraal van versterking niet vanzelf gaat, maar veel inzet vergt. Wij zijn er van overtuigd dat we met energie, voor Nederland en voor duurzame industrie, met een hotspot voor talent en een schaa sprong in woningbouw over een krachtige regio met een onderscheidend vermogen beschikken. Toch zijn die niet het hele antwoord. Daar zijn tal van instrumenten, kansen én belangen aan verbonden, op regionaal en landelijk niveau.

WONEN

We zien Zeeland als één samenhangend woongebied, in relatie met de grote steden net buiten Zeeland: vitale kernen, die worden ondersteund door een groene “netwerkstad”. Hoe zo’n netwerkstad er precies uitziet zullen we nog verder uit moeten werken. Het is immers niet een kwestie van grote hoeveelheden woonruimte bouwen zonder meer. Het gaat ook om samen bedenken wat voor soort woonruimte we waar bouwen, en hoeveel en waar we de mensen mee trekken die we nodig hebben. Wat er nodig is en hoe dat kan. Hoe zo’n netwerkstad er precies uitziet. Hoe natuur en cultuur bijdragen aan de wervingskracht en uitstraling. De rol die zorg en onderwijs daarin spelen.

MOBILITEIT

Een bloeiende netwerkstad kenmerkt zich door uitstekende verbindingen met de steden daaromheen én door interne goede en snelle verbindingen. Voor de externe bereikbaarheid zijn verbeteringen nodig, zowel via het spoor als over de weg. In de verbinding met Rotterdam is een sterke verbetering nodig. Over de weg zal dat forse investeringen vragen. De frequentie van de treinverbinding naar het oosten en noorden moet flink worden verhoogd. Naar het zuiden is de wegverbinding naar Gent op orde, maar er ontbreekt een personenverbinding via spoor. Die is relatief eenvoudig te combineren met de geplande verbeteringen van het goederenspoor.

Daarnaast zullen binnen en tussen de Zeeuwse steden uitstekende en snelle OV-verbindingen moeten worden gerealiseerd, waar de rest van Zeeland op aangesloten kan worden. Voor de basismobiliteit van de meer landelijke delen van Zeeland komt er een flexibel maar robuust systeem. De Flex, het flexibele vervoersysteem dat onlangs op Schouwen-Duiveland is geïntroduceerd en dat wordt uitgerold in heel Zeeland, is een voorbeeld voor heel Nederland.

CULTUUR

In grote delen van Zeeland blijft rust en ruimte doorslaggevend. Maar in het stedelijk gebied is juist levendigheid nodig om aantrekkingskracht te hebben. Daar moet iets te doen zijn, voor de inwoners en voor de bezoekers. Dat gaat over cultuurhistorie, de monumenten waar Zeeland rijk aan is, musea, maar ook over de city vibe: een ruim aanbod van muziekpodia, bioscopen en theaters waar ook grotere producties mogelijk zijn, terrassen, gevarieerde horeca. Naast het ontbreken van een universiteit is het ontbreken van levendigheid immers een tweede reden waarom jongeren wegtrekken.

Daarvoor zijn ook de Zeeuwse festivals van belang, zowel in de steden als juist tegen het unieke decor van het Zeeuwse landschap. Die unieke producties zijn een kracht van Zeeland, die verder uitgebouwd kan worden. Dat vraagt landelijke afwegingskaders waarin die waarde voor Zeeland, in het totale concept van Zeeland 2050, tot zijn recht komt. Meer expositieruimte en meer cultureel aanbod zijn een voorwaarde voor de aantrekkelijkheid van Zeeland.

ZORG

Goede zorgvoorzieningen, bereikbaar en nabij, zijn een must om aantrekkelijk te zijn als vestigingsregio. Dat geldt voor heel Zeeland. Het huidige aanbod is op onderdelen soms al onder het minimumniveau. Een groter aantal inwoners zal het makkelijker maken om een robuust toekomstbestendig zorgsysteem te realiseren. Voor heel Nederland zal dat er anders uit moeten zien dan nu, omdat het huidige landelijke systeem niet houdbaar is. In Zeeland kunnen we samen bezien hoe het kan werken. Het is immers nodig om een toekomstbestendig systeem te ontwerpen waardoor zorg voor iedereen beschikbaar en nabij is, en dat flexibel genoeg is om in te spelen op de pieken in het toeristenseizoen.

Een belangrijke voorwaarde om flexibeler te zijn ligt in de mogelijkheid om personeel uit te wisselen tussen instellingen: dat wordt nu bemoeilijkt door landelijke regelgeving. Het promoten van een gezonde levensstijl, maar ook het versterken van de leefbaarheid, het voorkomen van eenzaamheid - dus het in stand houden van de sociale verbanden en leefgemeenschappen - is een belangrijk instrument om te voorkomen dat er vraag naar zorg ontstaat.

Alle Zeeuwse zorginstellingen werken samen in de Zeeuwse Zorg Coalitie: dat is dé gesprekspartner, ook voor het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, om mee samen te werken en het zorgsysteem van de toekomst mee vorm te geven: door inzet vanuit de regio én inzet van het Rijk.

ONDERWIJS

Ook voor het basis- en middelbaar onderwijs geldt dat die een randvoorwaarde zijn voor mensen om zich in Zeeland te vestigen, en dat het handhaven van het huidige niveau noodzakelijk is om verder te kunnen groeien. Voor de groei is een topkennisinstituut nodig: een uitbouw van het Zeeuwse onderwijsconcept tot een toonaangevende hotspot voor talent. Om te beginnen om daarmee talentvolle Zeeuwse jongeren en succesvolle start-ups vast te houden, en vervolgens om jongeren van elders aan te trekken. In combinatie met een bloeiende netwerkstad zal dat ook aantrekkingskracht hebben op andere bedrijven en inwoners. En dat versterkt weer het draagvlak onder de hele onderwijsketen. Want in de samenhangende waaier van het onderwijs is juist de wisselwerking van wo met een krachtig mbo én hbo van groot belang.

Het mbo in Zeeland is vernieuwend met het concept van de praktijkroute. Voor het bestaande hbo en wo is het van belang dat er ruimte in het landelijke beleid is om Zeeuws maatwerk mogelijk te maken. Zeeland heeft meer academisch onderwijs nodig, zodat we, in de volle breedte van praktijk tot masters, de mensen kunnen opleiden die nodig zijn voor het Zeeuwse bedrijfsleven en de industrie.

LANDBOUW

Overall ter wereld zijn delta's dé gebieden voor het opwekken van energie én voor voedselproductie, vanwege de bijzonder vruchtbare grond. Landbouw (net als visserij en fruitteelt) is en blijft beeldbepalend voor Zeeland. Samen met de Zeeuwse natuur vormt die een decor van rust en ruimte rond de netwerkstad, de plek waar de inwoners en bezoekers recreëren en tot rust komen. Dat beeld, die uitstraling van Zeeland, blijft in stand: dat is juist één van de trekkers voor nieuwe inwoners. Bij akkerbouw, waarin Zeeland bijna de grootste in Nederland is, spelen niet de stikstofvraagstukken die aan veeteelt verbonden zijn. Als er voldoende zoet water geborgd is, kunnen we hier morgen aan de slag met de landbouw van de toekomst.

Het Zeeuwse landbouwcluster is internationaal sterk en vernieuwend: daar liggen mogelijkheden voor verdere innovatie, zeker in relatie met een versterkt kenniscentrum. Wat we nu behandelen als reststoffen kunnen we ook gaan zien als grondstoffen voor circulaire economie. Zeeland is dé provincie om naast voedsel ook grondstoffen voor de industrie of voor duurzame woningbouw te produceren.

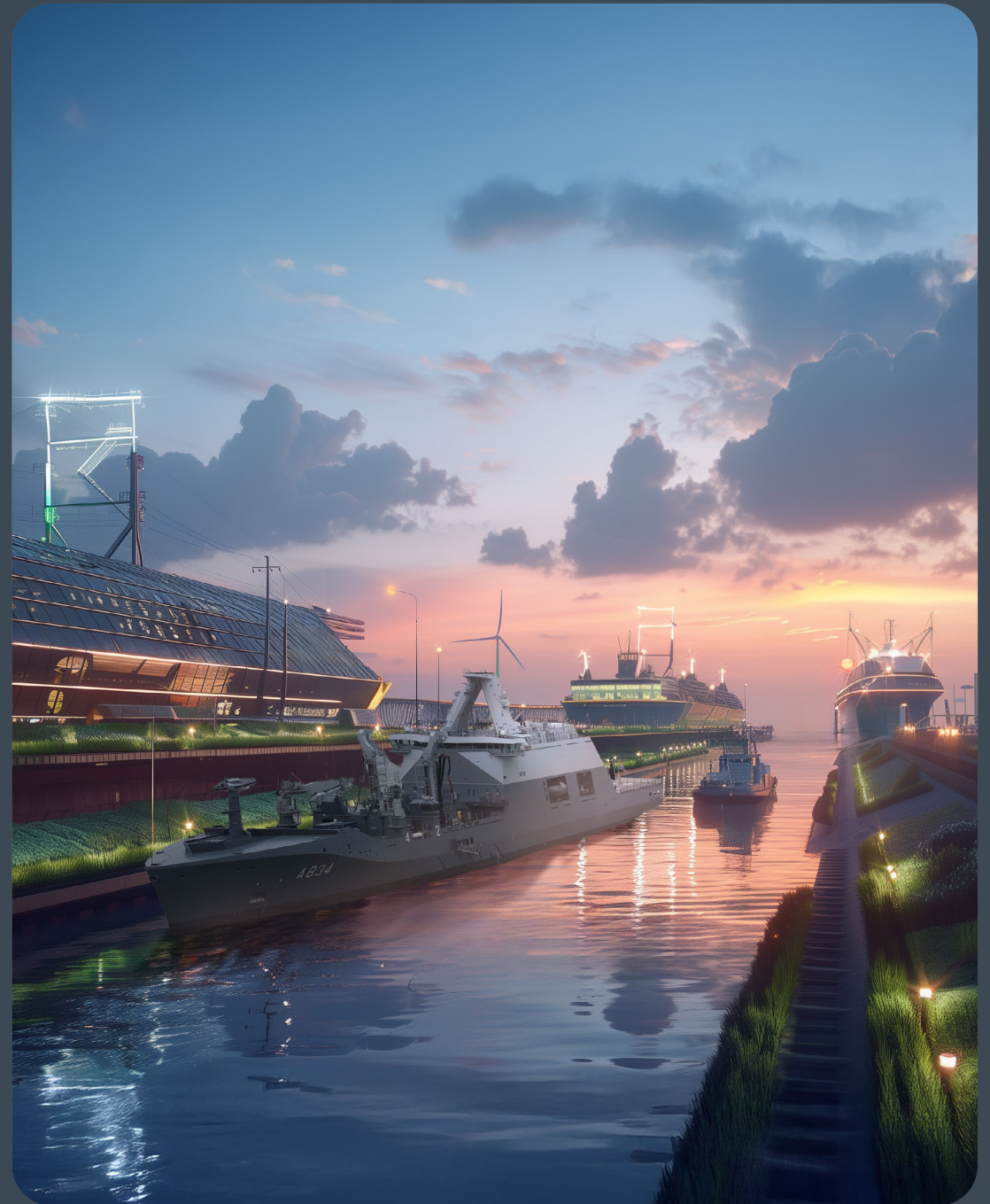

ECONOMIE

Hiervoor is al aangegeven hoe (kern)energie en verduurzaming van grote bedrijven een speerpunt van dit perspectief zijn. North Sea Port is nu al de derde haven van Europa, en qua winst en toegevoegde waarde van vergelijkbare impact als Schiphol. De industrieën in het havengebied staan klaar om grote investeringen in verduurzaming te doen, maar worden belemmerd door onder andere regelgeving. Als daar een oplossing voor komt, kunnen zij hét voorbeeld van een klimaatneutraal en circulair bedrijvencluster worden. Een andere voorwaarde is zij voldoende werknemers kunnen vinden, die hier ook weer huisvesting hebben in een prettige leefomgeving.

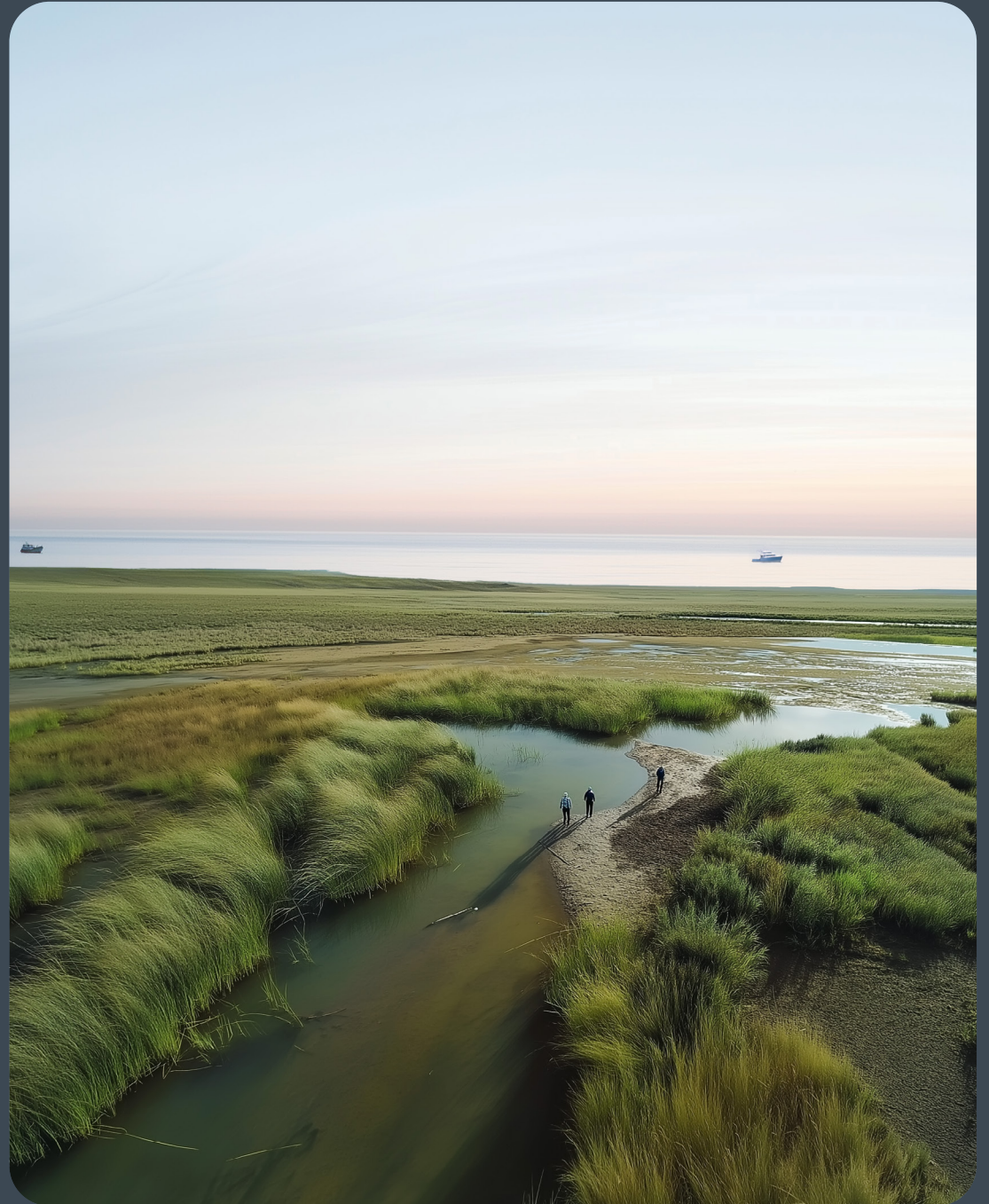
Damen, dat de komende vijftien jaar de Nederlandse marinevloot grotendeels zal vervangen, is een aansprekend voorbeeld van de samenhang van de drie speerpunten uit dit perspectief: het zou grote aantallen personeelsleden willen aannemen de komende jaren, maar vindt noch het personeel, noch de woonruimte daarvoor op dit moment.

Meer inwoners is overigens niet alleen in het belang van de grote bedrijven: meer woningen en meer inwoners betekenen groeipotentieel voor het midden- en kleinbedrijf in heel Zeeland. En (verblijfs)recreatie is een belangrijke economische sector voor Zeeland, waarbij we aandacht moeten hebben voor een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid.

KUSTVERSTERKING

Waar we voor de landbouw meer zoet water nodig hebben, is het op termijn ook zaak om het zoute water buiten te houden. De zeespiegelstijging zal in heel Nederland een factor worden om rekening mee te houden. Er is een technische grens aan de mate waarin dijken steeds hoger en breder kunnen worden. Voor de lange termijn zullen we naar andere manieren van kustverdediging moeten kijken. De Zeeuwse Deltawerken 1.0 hebben Nederland internationaal op de kaart gezet, maar zijn op termijn niet meer voldoende. We zullen nu toe moeten naar Deltawerken 2.0, en weer is Zeeland dé plek om dat te doen. Zeker bij versterking van het onderwijscluster is Zeeland de plek waar kennis én ruimte beschikbaar zijn voor experimenten. Mogelijk zelfs in de combinatie van kustversterking en natuurontwikkeling.

NATUUR

Prachtige natuur is een basisvoorwaarde voor het hele proces van Zeeland 2050. Natuur is immers, samen met landbouw, wat Zeeland Zeeland maakt. Het spel van zee, duinen en bossen. Het uitwaaien aan het strand. Herstel is nodig, om tal van redenen. Om aard en karakter van Zeeland vast te houden. Biodiversiteit draagt bij aan een gezonde landbouw en biedt ruimte voor recreatie en ontspanning. Natuur helpt steden klimaatbestendig te maken, onder meer door hittestress tegen te gaan. En natuurherstel is eenvoudig ook nodig - naast maatregelen en oplossingen die het Rijk zal moeten bieden - om stikstofruimte te realiseren voor alle andere plannen. Wij zijn er van overtuigd dat natuur, stedenbouw en landbouw niet onderling strijdig hoeven te zijn. Dat we kunnen laten zien hoe die drie elkaar juist kunnen helpen en versterken. En dat we daarin een voorbeeld kunnen zijn.

Het vraagt een uitgekiend samenspel vanuit al deze gezichtspunten en verbanden om alle interventies en maatregelen die nodig zijn op elkaar af te stemmen. De instrumenten liggen bij regionale overheden, bij departementen, maar ook bij bedrijven en instellingen. Daar is geen blauwdruk voor. Alleen op basis van een vrijwillige en langdurige betrokkenheid - samen onderzoeken, samen één doel voor ogen houden - kunnen we ontdekken wat er precies nodig is.

4 DE TOEKOMST DIE MORGEN BEGINT!

Het Perspectief 2050, waar dit document een eerste aanzet voor is, richt zich op een toekomstbestendig en welvarend Zeeland in 2050. Uit alle gesprekken met tal van bedrijven, instellingen en overheden in de afgelopen maanden hebben wij een richting afgeleid waar we vertrouwen in hebben, en waar we van zien dat die herkend wordt door de regionale partners. Maar tegelijk is dat nog maar het begin van een antwoord. We hebben nog een ingewikkelde puzzel te leggen. Die is ambitieus, maar naar onze overtuiging haalbaar. Als we elkaar vinden op een gezamenlijke koers. Als we de keuzes maken die nodig zijn en als we het commitment aangaan die koers ook samen vast te houden.

We nodigen alle Zeeuwse partijen uit om samen voort te bouwen op deze aanzet. Om die te verrijken en uit te werken, en om die aan te vullen met wat men zelf kan en wil bijdragen. Dat geldt voor overheden, maar ook voor bedrijven en instellingen

Die puzzel kan niet alleen een Zeeuws vraagstuk zijn, waar Zeeland alleen de oplossingen voor bedenkt. Daar hebben we inzet vanuit ministeries bij nodig. Het gaat niet in de eerste plaats om geld. Het gaat erom dat zij hun denkkracht, hun manier van het analyseren van vraagstukken én het bedenken van oplossingen inzetten om samen met ons het goede samenspel te ontwikkelen. Elkaars denkwijzen leren begrijpen, door elkaars ogen leren kijken en vanuit gezamenlijke belangen naar maatwerk zoeken.

We nodigen daarom de departementen uit om met de regio Zeeland een structurele samenwerking aan te gaan. Om te beginnen vanwege het strategische belang van Zeeland voor Nederland: Zeeland kan niet zonder Nederland, maar Nederland kan evenmin zonder Zeeland. In dit startperspectief geven we aan hoe de belangen van Nederland en Zeeland onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn. Maar ook merken we dat veel departementen met ons de behoefte en de noodzaak voelen om onderling meer samen te werken, om samen het integrale maatwerk te leveren dat nodig is voor Nederland als geheel. Het aangaan van de samenwerking die ons als regio voor ogen staat kan daarbij helpen. Zeeland kan een casus, een pilot, zijn om samen integraal maatwerk vorm te geven. Als één overheid.

Zeeland is daarvoor de ideale partner: samenhangend, met de bereidheid tot samenwerking op een gemeenschappelijke koers. Met overheden, instellingen en bedrijven die al volop samenwerken. Groot genoeg om samen oplossingen te vinden, klein genoeg om overzichtelijk te zijn. En belangrijk genoeg om aandacht voor te hebben. De Nederlandse Delta van de toekomst!

5 AAN DE SLAG

